

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudkyň JUDr. Brigity Chrástilové a JUDr. Milady Haplové v právní věci **žalobce: S. G.**, zastoupen JUDr. Miroslavou Kohoutovou, advokátkou, se sídlem Milešovská 6, Praha 3, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 2. 6. 2005, č. j. 47 Az 978/2003 - 37,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá rozsudek Krajského soudu v Praze č. j. 47 Az 978/2003 - 37 ze dne 2. 6. 2005, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM - 4944/VL - 10 - P21 - 2001 ze dne 16. 9. 2003. Tímto rozhodnutím žalovaný stěžovateli neudělil azyl podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), a rozhodl, že se na něj nevztahuje ani překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti napadenému rozsudku vytýká nesprávné zjištění skutkového stavu a v důsledku toho i nesprávné právní posouzení věci. Rozhodnutí žalovaného považuje za nesprávné a namítá, že odkazuje-li žalovaný v odůvodnění svého rozhodnutí na to, že stěžovatel mohl požádat o úpravu svého pobytu na území České republiky podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky

a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nemá pravdu, protože stěžovatel nesplňuje podmínky tohoto zákona. Proto se stěžovatel domnívá, že v jeho případě byly dány podmínky pro aplikaci ustanovení § 14 zákona o azylu, tedy pro udělení azylu z důvodů zvláštního zřetele hodných. Za tyto důvody stěžovatel považuje jím uváděné důvody odchodu ze země původu a navázání citového vztahu s družkou na území České republiky. S ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Zároveň požádal i o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření v první řadě uvedl, že ponechává na zvážení Nejvyššího správního soudu, zda stěžovatel podáním ze dne 10. 10. 2005 skutečně naplnil požadavky výzvy soudu, aby kasační stížnost doplnil o její náležitosti uvedením konkrétních ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) až e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), zmiňuje-li, jak bylo výše uvedeno, pouze nesprávné zjištění skutkového stavu a nesprávné právní posouzení věci bez jakékoliv bližší specifikace, a poté tuto námitku odůvodňuje způsobem, který byl rovněž výše rekapitulován. Věcně žalovaný kasační stížnost stěžovatele považuje za nedůvodnou, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i kasační stížností napadený rozsudek byly vydány v souladu s právními předpisy, jak ostatně konstatoval i krajský soud. Rovněž poukázal i na judikaturu Nejvyššího správního soudu, která odmítá využití institutu azylu k legalizaci pobytu na území České republiky. Neshledává ani důvody k přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Žalovaný navrhl kasační stížnost pro nedůvodnost zamítnout.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zejména zjistil následující: stěžovatel ve své žádosti o udělení azylu ze dne 28. 5. 2001 uvedl, že je národnosti ukrajinské, nicméně že od narození žije na území dnešní Moldavské republiky. Jako důvod opuštění Moldavska uvedl, že v Moldavsku nemá práci, nemá čím živit rodinu, zadlužil se a není schopen dluhy splácet. Rovněž uvedl, že nevykonával vojenskou službu, a to ze zdravotních důvodů. Vzhledem k tomu, že na území České republiky pobýval k datu podání žádosti nelegálně, žádost o azyl chápe zároveň jako prostředek legalizace pobytu. Z obsahu protokolu o pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu na území České republiky ze dne 10. 2. 2003 vyplývá, že v rámci pohovoru stěžovatel pouze rozvedl důvody již uvedené v žádosti. Jako důvod opuštění Moldavska opět uvedl finanční problémy. Vedle toho pak uvedl jako další důvody snahu vyhnout se vojenské službě a problémy, které měl s tím, že neumí jako Ukrajinec moldavsky. Finanční potíže vysvětlil všeobecnou hmotnou nouzí panující v Moldavsku a nemožností uplatnit svou kvalifikaci. K důvodu spočívajícímu ve snaze vyhnout se vojenské službě uvedl, že ho hledá odvodní komise, protože se nedostavil k odvodu, resp. že byl u odvodu pouze jedenkrát, k dalšímu jednání se již nedostavil. Vojenskou službu nastoupit nechce, protože by měl po dobu jejího trvání ještě méně peněz než dosud. Rozpor s údaji, které uvedl v žádosti, vysvětlil tak, že v žádosti chtěl být stručný, zdravotní potíže skutečně při prvním jednání odvodní komise zmiňoval, ale nebyly brány v potaz. O možnosti vykonat namísto vojenské služby civilní službu se neinformoval. K třetímu důvodu žádosti o azyl uvedl, že ho nějací mladíci zbili, když zjistili, že není Moldavan. Incident se měl odehrát někdy v roce 1992, když sílily tendence části obyvatel Moldavska připojit se k Rumunsku. Tento incident ale nikde nehlásil, na nikoho se neobrátil o pomoc. Později osobně nikdy problémy se svým původem neměl. Jako poslední motiv k podání žádosti o azyl v pohovoru uvedl, že původně chtěl v České republice získat pracovní povolení, to se nezdařilo, proto žádá o azyl za účelem legalizace pobytu, a to i proto, že v mezidobí v České republice navázal citový vztah a žije s družkou. Součástí spisového materiálu je rovněž Informace Ministerstva vnitra Velké Británie o zemi – Moldavsko

z října 2002 a informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 13. 8. 2003 o ekonomické situaci. Ve spisu je rovněž založena část trestního zákona Moldavska, týkající se trestných činů vojenských.

Žalovaný ve svém rozhodnutí konstatoval, že stěžovatel uvedl jako důvod žádosti o azyl snahu najít východisko z hmotné nouze a legalizovat pobyt na území České republiky, dále pak obavu z trestu za nenastoupení vojenské služby a potíže s nemoldavským původem. Předpokladem udělení azylu podle § 12 zákona o azylu je však skutečnost, že je cizinec v zemi původu pronásledován z uplatňování politických práv a svobod, resp. má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Stěžovatelem uváděné důvody ovšem tyto předpoklady nenaplní. Nezaměstnanost postihuje Moldavsko jako celek, pokud jde o obavu z trestního stíhání, je sice možná oprávněná, ale výkon vojenské služby nelze považovat za pronásledování, protože jde o klasickou povinnost občana vůči státu, a stejně tak případnou sankci za vyhýbání se této povinnosti. Pokud jde o incident s nacionalisty, šlo jednak o jednání soukromých osob, které nelze přičítat státu, stěžovatel ani státní orgány v obraně nekontaktoval, a konečně šlo o incident v době podání žádosti o azyl téměř deset let starý. Žalovaný rovněž odmítl další motiv stěžovatele k podání žádosti o azyl, a to snahu o legalizaci pobytu, s tím, že k takovému účelu institut azylu neslouží a že stěžovatel měl využít nástrojů zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Po posouzení osobní situace stěžovatelky na základě zjištění učiněných v průběhu správního řízení žalovaný neshledal ani důvodů pro udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu. Na základě výše zmiňovaných zpráv ministerstev pak žalovaný vyvodil, že v případě stěžovatele nejsou dány ani překážky vycestování.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že toto rozhodnutí žalovaného napadl stěžovatel žalobou, v níž namítal, že ho žalovaný zkrátil na jeho právech, a to tím, že dostatečně nezohlednil podmínky hodné zvláštního zřetele z humanitárních důvodů. Stěžovatel se odvolával na to, že při pohovoru v rámci správního řízení uvedl, že žije ve společné domácnosti s družkou, přesto tato skutečnost nebyla v řízení před správním orgánem zohledněna. V soužití s družkou spatřuje stěžovatel důvod zvláštního zřetele hodný ve smyslu ustanovení § 14 zákona o azylu a vzhledem k tomu, že v jiných právních předpisech je vztah druha a družky nahlížen jako vztah obdobný manželství, poukazuje na to, že mohlo dojít i k porušení ustanovení § 13 odst. 1 zákona o azylu. Městský soud v Praze žalobu zamítl. Ve svém rozhodnutí se ztotožnil s právními závěry žalovaného. Ve vztahu k namítanému porušení ustanovení § 13 a § 14 zákona o azylu krajský soud konstatoval, že pokud jde o udělení humanitárního azylu, je věcí volné úvahy správního orgánu, zda humanitární azyl udělí, posouzení okolností je věcí úvahy správního orgánu, zda jsou v případě žadatele přítomny důvody zvláštního zřetele hodné. Jak vyplývá z odůvodnění žalobou napadeného správního rozhodnutí, správní orgán se při rozhodování zabýval i možnostmi udělení humanitárního azylu, avšak podmínky pro jeho udělení u stěžovatele neshledal. Důvody zvláštního zřetele hodné nelze spatřovat v tom, že se stěžovatel dostal do tíživé osobní situace, ani ve skutečnosti, že se v České republice hodlá oženit. V otázce namítaného porušení § 13 zákona o azylu krajský soud konstatoval, že i kdyby přijal stěžovatelovu argumentaci analogií poměru druha a družky s manželstvím, nebylo by možné o aplikaci § 213 zákona o azylu uvažovat, a to s ohledem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2003, č. j. 4 Azs 6/2003 - 55, který konstatoval, že manželství s občanem České republiky pojmově vylučuje udělení azylu za účelem sloučení rodiny podle § 13 zákona o azylu, neboť občan České republiky nemůže být v České republice azyl udělen. Trvalý pobyt cizince, který uzavřel manželství s občanem České republiky, je upraven v § 65

odst. 1 písm. a) bod 1. zákona o pobytu cizinců.“ Stěžovateli bylo rozhodnutí soudu doručeno dne 31. 8. 2005, kasační stížnost stěžovatel podal dne 14. 9. 2005.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a tuto kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Z kasační stížnosti je možné dovodit, že stěžovatel uplatňuje důvod kasační stížnosti uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Co se týče přípustnosti kasační stížnosti, je třeba předeslat, že kasační stížnost je ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřipustná, opírá-li se o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Stěžovatel, jak již bylo výše uvedeno v rekapitulaci její kasační stížnosti, uplatňuje vedle kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) i kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. b), neboť tvrdí, že žalovaný nesprávně zjistil skutkový stav. Tuto námitku však nic nebránilo stěžovateli uplatnit již v řízení o žalobě. Tam však brojil pouze proti nesprávnému právnímu posouzení věci ve věci nepřiznání humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud proto námitku stěžovatele co do zjišťování skutkového stavu žalovaným chápe jako nepřipustné novum a s ohledem na již zmíněné ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. v této části shledává kasační stížnost nepřipustnou. Přípustnou tak shledává kasační stížnost toliko v rozsahu uplatněného důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nejvyšší správní soud za této situace napadený rozsudek v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel se domnívá, že bylo porušeno ustanovení § 14, nebyla-li žalovaným jeho osobní situace, zejména životní svazek s družkou, občankou České republiky, považována za důvod zvláštního zřetele hodný pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Z této námitky je zřejmé, že stěžovatel považuje rozhodnutí krajského soudu za nezákonné, pokud postup žalovaného stvrzuje. V opačném případě by musel dospět k závěru, že žalovaný řádně nezkoumal existenci důvodů zvláštního zřetele hodných, jak je má na mysli ustanovení § 14 zákona o azylu. Stěžovatelova námitka tedy v podstatě směřuje proti tomu, že se krajský soud nezabýval tím, zda správní uvážení žalovaného nebylo příliš úzké, neuznal-li stěžovatelovy důvody (špatná ekonomická situace v zemi původu, soužití s partnerkou v České republice) za důvody humanitárního azylu. Ze stěžovatelova odůvodnění tedy vyplývá, že krajskému soudu vytýká to, že se nevyjádřil k otázce, je-li závěr žalovaného o existenci důvodů pro udělení humanitárního azylu správný či nikoliv. Takový požadavek na soudní přezkum je však třeba odmítnout s poukazem na setrvalou správní judikaturu.

Již v rozsudku ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003 (nepublikováno), Nejvyšší správní soud konstatoval, že „na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., nemá žadatel subjektivní právo. Správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.).“ Míra správního uvážení správního orgánu je za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele; poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen. To jistě neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu. Ale zákaz libovůle nelze vykládat na druhou stranu tak, že by byla

v konečném důsledku popřena zákonem proponovaná míra možné diskrece. Zákaz libovůle správního orgánu se v případě ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje „pouze“ na to, že je správní orgán povinen provést za účelem rozhodování o udělení či udělení humanitárního azylu dostatečná skutková zjištění. Zde také končí možnost soudního přezkumu. Stěžovatel se mylí, předpokládá-li, že by úkolem soudu mělo být nacházení „mezí“ správního uvážení v tom smyslu, že by sám zkoumal, je-li azylový důvod podle § 14 zákona o azylu dán, nebo dán není.

V případě stěžovatele tak bylo úkolem soudu skutečně pouze přezkoumat, vyšel-li žalovaný z dostatečně zjištěného skutkového stavu. Rozsah zjišťování žalovaného pak podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu předmětem zkoumání krajského soudu byl, a to v dostatečné míře. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s názorem krajského soudu, že správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi, a to v rámci rozhodování o udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Pokud z takto zjištěné osobní situace sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, nelze než konstatovat, že takové rozhodnutí je v jeho pravomoci.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že v těch limitech, kde soudní přezkum neudělení humanitárního azylu proveden být měl, byl krajským soudem proveden řádně a v přiměřeném rozsahu. Ani krajský soud, ani Nejvyšší správní soud jistě nepopírají, že osobní situace stěžovatele, tak jak byla zjištěna žalovaným a přezkoumána krajským soudem, není jednoduchá. Na straně druhé však není natolik zjevně a nesnesitelně tíživá, že by bylo možno hovořit o tom, že by nepřiznání humanitárního azylu bylo způsobeno zjevnou libovůlí žalovaného vyplývající z naprosté ignorance skutkových zjištění. Nebyla-li pak zjištěna na straně žalovaného libovůle, postupoval krajský soud zcela správně, když ve svém přezkumu do správního uvážení žalovaného o samotné otázce, zda byly v případě stěžovatelů dány důvody hodné zvláštního zřetele, dále nezasahoval a zaměřil tento přezkum pouze na otázky procesní. Úkolem soudu ve správním soudnictví totiž obecně je přezkum pohledem zákonnosti, byť v takzvané plné jurisdikci, a volné uvážení při rozhodování o udělení azylu z humanitárních důvodů podle okolností konkrétní věci je vyhrazeno toliko žalovanému.

Nejvyšší správní soud se pak ostatně vyjádřil i k tomu, zda důvody uváděné stěžovatelem mohou být samy o sobě oněmi důvody zvláštního zřetele hodnými ve smyslu § 14 zákona o azylu, tedy zda rozhodnutí správního orgánu, které skutkové okolnosti obdobné případu stěžovatele nepovažuje za důvody hodné poskytnutí ochrany formou humanitárního azylu, je excesem správního rozhodování v podobě ignorance skutkových zjištění či nikoliv. V této otázce považuje za potřebné Nejvyšší správní soud poznamenat, že již vícekrát konstatoval, že snaha po legalizaci pobytu či ekonomické důvody, nebo soužití s občanem České republiky jsou sice snahou či důvody pochopitelnými, nejedná se však o důvody natolik závažné a naléhavé, aby bez přistoupení dalších okolností zvláštního zřetele hodných mohly být vnímány jako výjimečné, tedy zvláštního zřetele hodné ve smyslu § 14 zákona o azylu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Azs 138/2004 - 44 ze dne 30. 6. 2004, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Azs 47/2003 - 52 ze dne 21. 1. 2004), a že by neudělení humanitárního azylu z těchto důvodů mohlo být tedy chápáno jako exces ze správního uvážení.

Z výše uvedeného Nejvyšší správní soud vyvodil, že se krajský soud při svém rozhodování stěžovatelem namítaných pochybení nedopustil, a dospěl tedy k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Za této procesní situace se Nejvyšší správní soud návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti samostatně nezabýval.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. To by náleželo žalovanému. Protože však žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné náklady, jež by mu vznikly a jež by překročily náklady jeho běžné administrativní činnosti, ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žalovanému, přestože měl ve věci plný úspěch, se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. srpna 2006

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu